

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Győri Ítéltábla a dr. Bélik Mihály ügyvéd által képviselt **felperes neve felperesnek** a dr.Hidas János ügyvéd által képviselt **alperes neve** (alperes címe) **alperes** ellen köteles rész kiadása iránt indított a Komárom-Esztergom Megyei Bíróság előtt 2007. július 4. napján kelt 7.P.20.206/2007/10. számú ítélet ellen a felperes által 11. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

ÍTÉLETET:

Az ítéltábla a megyei bíróság ítéletét helybenhagyja.

Köteles a felperes 15 napon belül megfizetni az alperes részére 100.000,- (egyszázezer) Ft másodfokú perköltséget.

Köteles a felperes az állam részére az illetékügyben eljáró hatóság felhívására megfizetni 330.000,- (háromszáz harmincezer) Ft feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

INDOKOLÁS:

A megyei bíróság a felperesi fellebbezéssel támadott ítéletében felperes köteles rész kiadása iránt indított keresetét elutasította. Kötelezte felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg alperesnek bruttó 250.000,-Ft perköltséget, továbbá az államnak külön felhívásra 330.000,-Ft eljárási illetéket.

Az ítélet indokolása szerint néhai felperes neve és felesége dédszülők 1999. január 25-én közokiratba foglalt ajándékozási szerződést kötöttek, melynek alapján a tulajdonukat képező ...hrsz. alatti lakóház ingatlant dédunokájuknak, alperesnek ajándékozták holtig tartó haszonélvezeti joguk fenntartásával.

Ajándékozó felperes neve nagyszülő 2003. június 9-én végintézkedés hátrahagyása nélkül elhalálozott. Törvényes örököse gyermeke, a felperes édesapja felperes neve volt, aki 2003. október 3-án hunyt el. Az Ő törvényes

örököse a felperes. A hagyatéki tárgyalásra 2004. április 21-én került sor, ahol a közjegyző a két ügyet egyesítve hozta meg hagyatékátadó végzését.

A másik ajándékozó felperes nevené 2005. szeptember 2-án halálozott el. A perbeli ingatlant 2006. őszén értékesítették 11.000.000,-Ft vételárért.

A megyei bíróság a felperesi keresetet alaptalannak találta.

Indokolása szerint a felmerült jogvitában a megyei bíróságnak a felperesi kereset tartalma alapján abban kellett állást foglalnia, hogy a felperes a nagyszülő olyan örökösének tekinthető-e, aki az ajándékozásra tekintettel köteles részre jogosult. A megyei bíróság osztotta az alperes azon jogi álláspontját, mely szerint a felperes nagyszülőjének nem, csupán édesapjának örököse. Ezért csak az édesapjától, mint örökösétől származó jogok illetik meg.

A nagyszülő halálát követően a felperes édesapja, mint leszármazói törvényes örökös érvényesíthette volna az alperessel szemben köteles rész igényét, melyet azonban nem tett meg.

A bizonyítási eljárás során a meghallgatott tanúk a felperes azon hivatkozását, hogy édesapja a szükséges jogi lépéseket megtette, nem támasztották alá. Megállapította a megyei bíróság, hogy felperes édesapja ugyan kifogásolta az ajándékozás tényét, de igénye érvényesítésére semmiféle konkrét intézkedést nem tett. Nem tartotta megalapozottnak azt a felperesi érvelést sem, hogy édesapja egészségi állapota nem tette lehetővé a megfelelő jogi lépések megtételét. A megyei bíróság álláspontja szerint, amennyiben felperes édesapja, illetőleg felperes ezen köteles részi igényt valóban érvényesíteni kívánták volna, úgy a felperes a hagyatéki eljárásban ezt a kérdést felveti, ill. igényét érvényesíti. A hagyatéki eljárás iratanyagai között, a tárgyalási jegyzőkönyvben ez nem szerepel és annak kijavítását sem kérték.

A megyei bíróság tényként állapította meg, hogy felperes édesapja jogi lépéseket nem tett köteles rész igénye érvényesítése érdekében. A köteles rész igény örökösre átszállásának feltétele, hogy a jogosult arra igényt tartson, de annak érvényesítésében valamely elháríthatatlan ok megakadályozza.

Felperes édesapjának négy hónap állt rendelkezésére igénye érvényesítésére, melyben azonban egészségi állapota, vagy egyéb ok nem akadályozta. Ennek folytán a felperesre, mint törvényes örökösre ezen jog nem szállt át, az alperessel szemben köteles rész igényt nem érvényesíthet.

Az ítélet ellen felperes élt fellebbezéssel, melyben kérte az első fokú ítélet megváltoztatását és a keresetének való helytadást.

Kérte a személyes költségmentesség biztosítását, tekintettel arra, hogy az elsőfokú bíróság ezen kérelme tekintetében alakszerű határozatot nem hozott.

Felperes fellebbezésében előadta, hogy a megyei bíróság a kihallgatott tanúk vallomásaival és a rendelkezésre álló okirati bizonyítékokkal ellentétesen, a mérlegelési szabályok megsértésével hozta meg döntését.

Álláspontja szerint édesapjának a rendelkezésére álló 4 hónap nem volt olyan hosszú időtartam, mely - betegségére is tekintettel - jogvesztésre adott volna okot. Állítása szerint a tanúk vallomása megfelelően igazolták azt, hogy édesapja köteles rész iránti igényét érvényesíteni kívánta.

Hangsúlyozta, hogy nem lehet a terhére értékelni azt a tényt, hogy a hagyatéki tárgyalás jegyzőkönyvében nem szerepel olyan jellegű nyilatkozat, amely szerint köteles rész iránti igényt kívánna érvényesíteni.

Kiemelten hivatkozott arra néhai felperes nevené (ajándékozó) hagyatékát illetően, - akinek halálát követően hagyatéki eljárás nem történt - hogy a megyei bíróság indokolási kötelezettségének nem tett eleget, nem indokolta meg miért utasította el a felperes köteles rész iránti igényét. Előadta, hogy felperes édesapja korábban hunyt el, mint néhai felperes nevené, így a felperes köteles rész iránti igénye az ő vonatkozásában fennáll.

A megtartott fellebbezési tárgyaláson hangsúlyozta, hogy a megyei bíróság megsértette a Pp.3.§, ill. 252.§ (2)-(3) bekezdését, mivel néhai felperes nevené vonatkozásában előterjesztett kereseti kérelmével kapcsolatban indokolási kötelezettségének nem tett eleget, nem adta indokát a meghallgatott tanúk vallomásának mellőzése miatt; továbbá sérelmezte az indítványozott ingatlanforgalmi szakértői vélemény beszerzésének hiányát. Ismételten eseti döntésre hivatkozott, mely szerint - egészségi állapotára tekintettel - nem volt elvárható édesapjától, hogy írásban nyilatkozzon a köteles rész igénye érvényesítéséről.

Alperes fellebbezési ellenkérelmében a felperesi fellebbezés elutasítását és az első fokú ítélet helyben hagyását kérte, annak helyes jogi indokai alapján. Álláspontja szerint a felperes köteles rész iránti igényének a jogalapja hiányzik. Igényt tartott a másodfokú perköltség megfizetésére is.

A fellebbezési tárgyaláson kiemelte, álláspontja szerint felperes keresetlevelében nagyanyja (néhai felperes nevené ajándékozó) után nem, hanem csak nagyapja után terjesztette elő köteles rész iránti igényét,

feltehetően ezért nincs indoklás erre vonatkozóan az ítéletben. A másodfokú eljárásban pedig keresetet változtatni nem lehet.

Az ítéltábla a felperes fellebbezését az alábbi indokok alapján megalapozatlannak találta.

Az ítéltábla a felperes fellebbezésében felhozott érvekre figyelemmel elsődlegesen azt vizsgálta, hogy felperes saját jogán köteles rész iránti igényt önálló keresetként előterjesztett-e vagy sem.

A felperes keresetlevelében azt rögzítette: „Édesapám és édesanyám (helyesen nagyanyám) után én örököltem volna az ingatlan 1/1-ed részét, megillet az ingatlanrész értékének fele köteles rész jogcímén”.

Az elsőfokú eljárásban a személyes meghallgatása során felperes úgy nyilatkozott, hogy „nagyapám ajándékozási szerződéséről, amit a dédunokájával, tehát az én gyermekemmel kötött, nem tudtam és az édesapám sem tudott. Az édesapám akkor szerzett tudomást erről, amikor az ő édesapja, tehát az én nagyapám elhalálozott. Édesapám lényegében azt tudom mondani, ki volt kelve magából, amikor megtudta, hogy az ajándékozás történt az édesapja részéről a dédunoka javára.” (7. sorsz. tárgyalási jkv. 2. old. 4. bek.)

A Pp.121. § (1)bek. c)pontja szerint a keresetlevélben fel kell tüntetni az érvényesíteni kívánt jogot, az annak alapjául szolgáló tényeknek és azok bizonyítékainak előadásával.

A fentiek alapján egyértelműen megállapítható, hogy a jogi képviselővel eljáró felperes nagyanyja hagyatékával kapcsolatban önálló kereseti igényt nem terjesztett elő, - tényelőadást nem tett - csupán utalás történt, hogy ő utána is felperes örökölné. Ez azonban önálló keresetnek nem minősül.

A felperes a perben jogi képviselővel járt el, így ezen anyagi jogi kérdésben a bíróságot a Pp.7.§ (2)bekezdése szerint kioktatási kötelezettség nem terhelte. A megyei bíróság ítélete nem sértette meg a Pp.213. §-át, eljárási szabálysértés nem történt, ezért az ítélet hatályon kívül helyezésére vonatkozó kérelem alaptalan.

Az ítéltábla ezt követően a megyei bíróság ítéletét érdemben vizsgálta és megállapította, hogy a megyei bíróság az elsőfokú eljárás adatait a Pp.206. §-ban foglalt elveknek megfelelően értékelve megalapozott tényállást állapított meg, az abból levont következtetés is mindenben helytálló.

Az ítélőtábla is osztotta az elsőfokú bíróság helyes jogi álláspontját és az indokolásban foglaltakat. A fellebbezésben felhozott érvekben foglaltakra figyelemmel az alábbiakat emeli ki:

Helyesen állapította meg a megyei bíróság, hogy a felperes nagyszülőjének nem, csupán édesapjának örököse, ezért csak az édesapjától, mint örökösétől származó jogok illetik meg. A felperes édesapja, mint leszármazói törvényes örökös érvényesíthette volna az alperessel szemben köteles rész igényét, melyet elmulasztott.

Töretlen a bírói gyakorlat abban, hogy a köteles rész sajátos öröklési jogi intézmény. A köteles rész iránti igényt az arra jogosultnak kell érvényesítenie, azaz követelési joga van a hagyatékkal szemben. Ebből következik, hogy a köteles részre jogosult akarat elhatározásától függ, hogy köteles részét érvényesíteni kívánja-e, vagy olyan mértékben tiszteletben tartja az örökhagyó végakarát, hogy köteles részre sem tart igényt. Olyan esetben, amikor a köteles részre jogosult az általa megindított per során meghal, jogutódjának a per folytatására való jogosultsága nem kétséges.

A köteles részre jogosult jogutódjának saját nevében történő igényérvényesítését azonban az ítélkezési gyakorlat csak kivételes esetben akkor ismeri el, amikor egyértelműen megállapítható, hogy a köteles részre jogosult igényét maga is érvényesíteni kívánta és abban csak valamilyen akaratán kívülálló ok akadályozta meg. Ennek megállapításához a köteles részre jogosult valóságos akaratára utaló nyilatkozatok, körülmények hiányában egymagában az a tény nem elegendő, hogy az örökhagyót követően rövid idővel meghalt.

(BH 1996.426.)

Az ítélőtábla osztotta a megyei bíróság azon álláspontját, hogy a felperes édesapjának, néhai felperes neve (nagyapa) halála után négy hónap állt rendelkezésére az igénye érvényesítésére, ennek érdekében azonban semmiféle lépést nem tett. Jogi képviselőt nem bízott meg, házastársának, de felperesnek sem adott meghatalmazást a perindításra, illetőleg az alperessel szembeni igény előterjesztésére.

Az kétségtelen tény, hogy az ő édesapjának - a felperes nagyapjának - az ajándékozási szerződéssel kapcsolatos intézkedését sérelmezte, azzal nem értett egyet. Ez azonban az igényérvényesítés alól nem mentesíti, igényérvényesítésnek nem minősül.

Helyesen állapította meg a megyei bíróság, hogy felperes édesapja betegsége nem volt olyan súlyú és jellegű, mely a köteles rész igény érvényesítésében megakadályozta volna.

A kihallgatott felperes nevené (felperes édesanyja) tanú vallomásából megállapítható, hogy a felperes édesapjának cukorbetegsége volt, szívével voltak problémák, vizesedett a lába.(10. sorsz. jkv. 2. old. 7.bek.)

A névrokon felperes nevené tanúvallomása szerint néhai felperes nevenak „dagadt a lába, ezért viszonylag nehezebben tudott mozogni „.(10. sorsz. tárgyalási jkv. 4. old. 4. bek.)

A fenti két tanú vallomása tehát nem igazolta azt a felperesi fellebbezési érvelést, hogy édesapja olyan súlyos beteg volt, mely őt az igénye érvényesítésében meggátolta.

Így a felperes a Pp.164. § (1)bekezdésén alapuló és őt terhelő bizonyítási kötelezettségének nem tett eleget.

A megyei bíróság helyesen jutott arra az álláspontra, hogy a felperes a folyamatban volt hagyatéki eljárásban szintén nem érvényesítette köteles rész iránti igényét, mivel az egyesített 1217/Kjő/290/2003/24. számú jegyzőkönyvben ez nem szerepel. A jogi képviselővel eljáró felperes ezt a tényt a hagyatéki eljárásban nem sérelmezte, a hagyatéki jegyzőkönyv kijavítását, kiegészítését nem kérte.

Így a felperes csak állította, de nem bizonyította, hogy ez az igény előterjesztésre került.

Az ítéletábra nem találta alaposnak a felperes azon fellebbezési érvelését, hogy alakszerű határozat hiányában személyes költségmentességre jogosult. Az elsőfokú eljárás adatai alapján a felperes keresetében vagylagosan személyes költségmentességet vagy illeték feljegyzési jog engedélyezését kérte.

A személyes költségmentesség elutasítása tekintetében a megyei bíróság tévesen valóban nem hozott elutasító határozatot, de a felperes részére illeték feljegyzési jogot engedélyezett. Ezt ráírta az időző végzésére, melyet a felperes megkapott. Ezt felperes nem sérelmezte, fellebbezést nem terjesztett elő. Mivel a megyei bíróság döntött az illeték feljegyzési jog engedélyezéséről így a felperes személyes költségmentességgel rendelkező félnek nem minősülhet.

Megjegyzni az ítéletábra, hogy az ajándékozó nagymama után a köteles részre vonatkozóan nincs ítélt dolog.

A Ptk. 666. § (1)bekezdése értelmében: A köteles rész alapja a hagyaték tiszta értéke, valamint az örökhagyó által élők között bárkinek juttatott adományok juttatáskori tiszta értéke.

Ebből értelemszerűen következik, hogy a teljes hagyatéki vagyonból kell kiindulni és nem lehet a köteles rész iránti igényt meghatározott vagyontárgyak tekintetében, azok meghatározott tulajdoni hányadára kiszámítani. Ezt támasztja alá a BH 1983. 155. sz. döntés is, mely szerint : „az örökhagyó leszármazói köteles rész címén csak akkor támaszthatnak jogszerű igényt, ha az általuk örökölt vagyontárgyak értéke kevesebb a köteles rész alapja szerint megállapítható értéknél. „

Mindezen indokok alapján az ítélőtábla a megyei bíróság ítéletét a Pp.253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Az eljárásban a felperes teljes egészében pervesztes lett, ezért az ítélőtábla a Pp.78.§ alapján, kötelezte az alperes felmerült másodfokú perköltségeinek megfizetésére - figyelemmel a 32/2003 (VIII.22.) IM.r. 3.§ (6)bekezdésében foglaltakra -, továbbá az Itv. 59.§ (1)bek. alapján feljegyzett másodfokú eljárási illeték megfizetésére is.

Győr, 2008.évi május hó 28.napján

Dr. Ábrahám Éva sk.
a tanács elnöke

Dr. Vass Mária sk.
előadó bíró

Dr. Lezsák József sk.
bíró